

Krachtenveldanalyse voor grip op het proces

Een krachtenveldanalyse is een beeld van de werkelijkheid rondom een specifiek beleidsonderwerp waarin alle voor dat thema relevante partijen zijn opgenomen, inclusief hun belangen en onderlinge afhankelijkheden.

Het doel van een krachtenveldanalyse is inzicht te krijgen in wie bij een project betrokken kunnen of moeten worden en welke posities deze organisaties of personen innemen. Op basis van een dergelijke analyse bij de start van een beleidstraject kun je een strategie kiezen en bijvoorbeeld besluiten of een interactieve aanpak zinvol en haalbaar is.

Een krachtenveldanalyse is een instrument om rechtlijnig denken te voorkomen. De analyse is nooit af. Het dynamische krachtenveld rond een complexe opgave ontwikkelt zich voortdurend.

Het frame is simpel:

- Wie zijn de belangrijkste actoren?
- Voor welke belangen staan zij?
- Wat is hun formele rol of informele relatie?
- Over welke instrumenten beschikken zij?

Checklist 1: de partijen waar je niet omheen kunt

- Wie zitten er aan tafel als er besloten wordt over plan, voortgang en uitvoering?
- Wie zijn de ambtelijke voorbereiders van de plannen?
- Wie zijn er *de iure* in staat om de plannen tegen te houden?

Checklist 2: de partijen waar je niet omheen wilt

- Van wie wil je het 'lekenoordeel' en de ervaring benutten?
- Wie heeft de deskundigheid en frisse blik waar je voordeel mee kunt doen?
- Wie heeft het geld en de relaties die goed van pas kunnen komen?

Checklist 3: de partijen die je altijd vergeet

- Wie ontwikkelen er pannen in een aanpalend gebied of beleidsterrein?
- Wie houden er toezicht op de kwaliteit van de besluitvorming?
- Wie zijn degenen die de plannen moeten gaan uitvoeren?

Checklist 4: de partijen die moeilijk te vinden zijn

- Wie zijn de toekomstige gebruikers of bewoners?
- Wie vormen de zwijgende meerderheid?
- Wie zijn degenen die geen nieuwsbrieven, huis-aan-huisbladen en folders lezen?

Checklist 5: de partijen waarvan je niet weet dat ze erbij horen

- Wie zijn degenen van wie jij misschien niet vindt dat ze erbij horen, maar zij zelf wel?
- Wie raken er gaandeweg - door een koerswijziging - bij de plannen betrokken?
- Wie zijn degenen van wie je niet weet dat ze bestaan en wat ze doen?

Continue opgave

Het maken van een krachtenveldanalyse is niet een eenmalig activiteit aan het begin van een proces. Het is een combinatie van denken, zoeken, praten en administreren. Een activiteit dus die niet mag worden gedumpt op het bord van een communicatiemedewerker, maar geregeld op de agenda moet staan van bestuurlijk en ambtelijk verantwoordelijken.

De grenzen van het krachtenveld

Het krachtenveld kent geen grenzen. Wel zijn er op verschillende momenten in het proces keuzes te maken over de manier waarop mensen/partijen betrokken gaan worden.

Enkele noties:

- Zorgvuldigheid in besluitvorming vergt rekening houden met procedures van degenen die je wilt betrekken, ook als je die procedures langdradig en traag vindt.
- Het juiste moment zoeken: input vragen en dan moeten zeggen dat de inbreng pas later relevant is, is killing.
- Investeren in draagvlak gaat niet alleen over medestanders zoeken, maar ook over management van verwachtingen, zorgen dat men kan begrijpen dat een bepaald besluit wordt genomen en dat men zich serieus genomen voelt.
- Sleutelfiguren worden vaak als vertegenwoordigers voor een groep aangesproken. Bespreek of ze dat ook werkelijk willen zijn en zijn.
- Duale besturen: bespreek met gemeenteraden of zij direct uitgenodigd willen worden of via de wethouder. Overleg in welk stadium zij een rol willen. En check of fracties of fractiespecialisten een actieve bijdrage willen leveren.